

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

Ahmet ERYILMAZ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 23501/07)

KARAR

STRAZBURG

3 Haziran 2014

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı değişikliklere tabi tutulabilir.

Ahmet Eryılmaz / Türkiye davasında,*Başkan*

Guido Raimondi,

Hâkimler

Işıl Karakaş,

András Sajó,

Nebojša Vučinić,

Egidijus Kūris,

Robert Spano,

Jon Fridrik Kjølbro

ve *Daire Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Abel Campos'un katılımıyla, Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire), 6 Mayıs 2014 tarihinde yapılan müzakereler sonrasında, aynı tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, Türk vatandaşı Ahmet Eryılmaz'ın ("başvuran"), 29 Mayıs 2007 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu (23501/07 No.lu) başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuran Bursa'da görev yapan avukatlar H. İçöz ve C. Ulu tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuran özellikle, gözetiminde tutulduğu sırada avukatının bulunmamasından ve lehinde tanıklık yapacak bir kişinin ifade verme talebinin reddedilmiş olmasından şikâyet etmektedir.

4. Başvuru, 26 Ağustos 2010 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuran 1979 doğumludur ve Bursa’da ikamet etmektedir.

6. Tıp Fakültesi üçüncü sınıf öğrencisi olan başvuran, 2001 yılından beri, Efe (X muhbir) isimli kişiden, kişisel kullanımı için uyuşturucu madde temin etmektedir. 14 Aralık 2004 tarihli “muhbir ile görüşme” başlıklı tutanağa göre deneme sürecinde olan (kimliği belirtilmemiş) X muhbir, polis karakoluna gitmiş ve içerisinde başvuranın da bulunduğu bir uyuşturucu madde ticareti yapan çete hakkında polisi bilgilendirmiştir. X muhbir, başvuranın suçüstü yakalanabilmesi için, başvuranla alıcı kılığında iletişime geçebileceğini belirtmiştir. Efe aynı gün içinde, başvuran ile iletişime geçmiş ve başvurandan 70 adet ekstazi hap temin etmesini istemiştir. Başvuran kabul etmiş ve S.H. adlı kişi ile irtibata geçmiştir. Başvuran ve Efe, 15 Aralık 2004 tarihinde saat 00.15’te, S.H.’nin evinden temin ettikleri haplarla çıktıktan sonra araç içerisinde yakalanmalarına rağmen arabayla kaçmayı başarmışlar ve kaçarken hapları camdan dışarı atmışlardır. Onları takip eden polisler ekstazi tabletlerini toplamışlardır. Başvuran daha sonra saat 20.00’da bir alışveriş merkezinde yakalanmıştır. Başvuran, polisleri yaklaşık 30 hapın daha ele geçirildiği S.H.’nin evine götürmüştür. Karakolda alınan ifadesinin ardından, başvuran uyuşturucu bağımlısı olduğunu ve uyuşturucuyu şahsi kullanımı için S.H.’den satın aldığını kabul etmiştir. Başvuran, herhangi bir kişisel çıkarı olmadan S.H. ile Efe’yi tanıştırmak için görüşmeyi kabul ettiğini anlatmıştır. S.H.’nin tanımadığı bir kişiyle görüşmeyi kabul etmediğini belirten başvuran, uyuşturucu tabletlerini bu kişiye kendisinin götürmesini ve parayı da ona getirmesini istediğini açıklamıştır. Başvuran gözaltı sürecinde avukat yardımıyla yararlandırılmamıştır.

7. Başvuran, 17 Aralık 2004 tarihinde, savcılığa sevk edilmiştir. Savcı karşına avukat yardımından yararlandırılarak çıkan başvuran, karakolda verdiği ifadenin tamamını reddetmiştir. Aynı gün Bursa Sulh Ceza Mahkemesi hâkimi, başvuranın uyuşturucu ticareti yaptığından bahisle tutuklanmasına karar vermiştir.

8. İstanbul Cumhuriyet Savcısı, 10 Ocak 2005 tarihli iddianamesi ile başvurunu uyuşturucu madde ticareti yapmak ve sağlamakla suçlamıştır. Cumhuriyet Savcısı, Ceza Kanunu’nun 403/5-7 maddesi uyarınca başvuranın cezalandırılmasını talep etmiştir. İddianamede, ekstazi haplarının satışında başvuranın organize kaçakçılık yaptığıının tespit edildiği ve muhbir (X muhbir) ile başvuran arasında kurulan temasın ardından ilgilinin polis gözetimi altına alındığı bilgileri yer almaktadır. Alıcı kılığındaki bir polis, muhbir aracılığı ile başvuranla iletişime geçmiştir. Başvuran, sadece muhbire teslim etmek şartıyla yetmiş adet ekstazi hap temin etmeyi kabul etmiştir.

9. Böylelikle, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi’nde (“Ağır Ceza Mahkemesi”) başvuran hakkında ceza davası açılmıştır.

10. Başvuran, 17 Mayıs 2005 tarihli duruşmada, Efe’nin isteği üzerine bu işi yaptığını, Efe’yi S.H. ile irtibata geçmesini sağladığını ve hiçbir zaman uyuşturucu madde ticaretinde bulunmadığını ifade etmiştir.

11. Yargılama sırasında başvuranın avukatının, X muhbirin (Efe) dinlenmesine yönelik talepleri reddedilmiştir.

12. Ağır Ceza Mahkemesi 23 Şubat 2006 tarihinde, başvurunu 2 yıl, bir 1 ay hapis cezası ile birlikte adli para cezasına mahkûm etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın gözaltındayken alınan ifadesini, olay yeri inceleme tutanağını, başvuran ile operasyonda yakalanan diğer sanıklar arasındaki açık bağlantıları, kararının gerekçelerinde dayanak olarak göstermiştir.

13. Yargıtay, 29 Kasım 2006 tarihinde, duruşma yapılmasına ilişkin talebi reddederek başvuranın mahkûmiyet kararını onamıştır.

14. Başvuran 29 Kasım 2006 tarihinde, işbu ilama karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına başvurarak, 5271 sayılı yeni Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 308/1 maddesi uyarınca, Yargıtay Ceza Genel Kuruluna itirazda bulunulmasını talep etmiştir.

15. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 22 Şubat 2007 tarihinde söz konusu talebi reddetmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMASI

16. Türk Hukuku'ndaki ilgili hükümlerin bir örneğinin diğerleri arasından *Salduz/Türkiye* kararında ([BD], no.36391/02, §§ 27-31, AİHM 2008) bulabilirsiniz.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN İHLÂL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

17. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının d) bendini ileri sürerek, herhangi bir mahkeme kararı olmadan hareket eden provokatör muhbir tarafından uyuşturucu temin etmeye azmettirilmesinden şikâyet etmektedir. Başvuran bir komploya kurban gittiğini düşünerek, hakların kötüye kullanımını yasaklayan Sözleşme'nin 17. maddesinin ihlâl edildiğini düşünmektedir. Başvuran aynı zamanda hem gözetimdayken hem de olay yerinin tekrar canlandırılması için S.H.'nin evine doğru gidildiği sırada avukat yardımıyla yararlanılmadan ifadesi alındığından şikâyet etmektedir.

Ayrıca başvuran, mahkemenin, X muhbirin ifadesinin alınmasını reddetmesini ve polisin, aracı takip ettiği yerde olay yeri incelemesi yapmayı reddetmesini eleştirmiştir. İlgili, hiçbir zaman para karşılığı

uyuşturucu satmadığını iddia ederek, söz konusu olayın organize suç kapsamında değerlendirilmesine itiraz etmektedir ve bu bağlamda, Sözleşme'nin 7. maddesine atıfta bulunmaktadır. Son olarak, Yargıtay'ın bir duruşmalı temyiz incelemesi talebini kabul etmemesinden şikâyet etmektedir.

18. Mahkeme, davada ileri sürülen tüm şikâyetleri, Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının, 1. fıkra ile güvence altına alınan âdil yargılanma hakkına özgü bir durum ile ilgili olması nedeniyle, 1. fıkra, 3. fıkranın c) bendi ve d) bendi kapsamındaki hükümleri birlikte ele alacaktır (bakınız, diğerleri arasından, *Van Mechelen ve diğerleri/Hollanda*, 23 Nisan 1997, § 49, *Karar ve Hüküm Derlemesi* 1997-III). Bu hükümler aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

“1. Herkes davasının, (...) suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, (...) bir mahkeme tarafından, hakkaniyete uygun, kamuya açık ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir (...);

3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

(...)

c) Kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müdafinin yardımından yararlanmak; eğer avukat tutmak için gerekli maddi olanaklardan yoksun ise ve adaletin yerine gelmesi için gerekli görüldüğünde, resen atanacak bir avukatın yardımından ücretsiz olarak yararlanabilmek;

d) İddia tanıklarını sorguya çekmek veya çekertmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını istemek (...)

A. Gözaltında avukat yardımından yararlanılamamasına ilişkin olarak

1. Kabul Edilebilirlik Hakkında

19. Mahkeme, bu şikâyetin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası kapsamında, açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle örtüşmemesi sebebiyle, başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.

2. Esas Hakkında

20. Başvuran görüşlerinde, başvurusunda ileri sürdüklerini yinelemiştir.

21. Hükümet bu görüşlere itiraz etmiştir. Hükümet, başvuranın gözaltındayken avukat yardımından yararlanmak istemediğini ileri sürmüştür.

22. Mahkeme konuya ilişkin genel ilkeler bakımından, yerleşik içtihadına atıfta bulunmaktadır (yukarıda anılan *Salduz*, §§ 50-55).

23. Mahkeme, daha önce de gözaltında olan bir başvuranın avukat yardımı alamamasına ilişkin olarak karar vermiş olduğunu ve Sözleşme'nin 6 maddesinin 3. fıkrasının c) bendinin ihlâl edildiği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Salduz*, §§ 56-63). Mahkeme aynı zamanda, yargılamanın âdil olmasının, gözaltında tutulan kişinin hukuki yardım imkânından geniş bir şekilde yararlanabilmesini gerektirdiğini kaydetmiştir (*Dayanan/Türkiye*, no. 7377/03, § 32, 13 Ekim 2009). Bu noktadan hareketle, gözaltı sürecinde, soruşturma işlemleri yapılırken bir avukatın bulundurulmaması, örneğin olay yerinin yeniden canlandırılması için olay yerine gidilirken bir avukatın bulundurulmaması gibi hususlar, 6. maddenin gerekliliklerine aykırılık teşkil etmektedir (*Karadağ/Türkiye*, no. 12976/05, §§ 46-47, 29 Haziran 2010).

24. Somut olayı anılan *Salduz* kararında belirtilen ilkeler ışığında inceleyen Mahkeme, olay tarihinde, gözaltında avukat bulundurulmasına ilişkin herhangi bir kısıtlayıcı yasal düzenleme bulunmadığını değerlendirmiştir (*Diriöz/Türkiye* no. 38560/04, § 31, 31 Mayıs 2012 ve

Aksin ve diğerleri/Türkiye, no. 4447/05, § 47, 1 Ekim 2013). Buna karşın Mahkeme, başvuranın avukat yardımından yararlanmak istemediğine dair Hükümet'in görüşlerini kabul etmemektedir; nitekim başvuran, usulüne uygun bir şekilde, avukat yardımından yararlanarak savcı karşısına çıktığında, karakolda verdiği ifadeyi kesin bir dille reddetmiştir (yukarıda anılan 7. paragraf).

25. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 6. maddesinin 3. fıkrasının c) bendiyle birlikte 6. maddenin 1. fıkrası ihlâl edilmiştir.

B. Yargılamanın Âdilliği hakkında

26. Mahkeme elinde bulundurduğu unsurların tamamı ve 25 ile 34. paragraflarda vardığı sonuçlar ışığında, başvuranın yapmış olduğu diğer şikâyetlerin kabul edilebilirlik ya da esası bakımından incelenmesine gerek olmadığını değerlendirmiştir (*Yılmaz Demir/Türkiye*, no. 44767/06, § 25, 15 Ekim 2013, *Hikmet Yılmaz/Türkiye* no.11022/05, § 24, 4 Haziran 2013 ve *Geçgel ve Çelik/Türkiye* no.8747/02 ve 34509/03, § 16, 13 Ekim 2009).

II. İLERİ SÜRÜLEN DİĞER İHLÂLLER HAKKINDA

27. Başvuran, telefonlarının dinlenilmesi ve basında kendisini suçlu gibi gösteren yayınlar yapılması nedeniyle, özel hayatına müdahale edildiğinden ve dolayısıyla Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlâl edildiğini ileri sürmektedir.

28. Hükümet bu iddiaları reddetmektedir.

29. Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlâlinin tespit edildiğini göz önüne aldığı (yukarıda geçen paragraf 26), mevcut başvuruda dile getirilen temel hukuki sorunu incelediği kanaatindedir. Mahkeme, dava koşulları ve dosyaya ekli belgelerin tamamını dikkate aldığı (yukarıda anılan 7. paragraf),

Sözleşme'nin 8. maddesi bağlamındaki şikâyetleri kabul edilebilirliği ya da esası hakkında ayrıca incelemeye yer olmadığını değerlendirmiştir (benzer bir yaklaşım için bakınız, *Mehmet Hatip Dicle/Türkiye* no. 9858/04, § 41, 15 Ekim 2013 ve *Kamil Uzun/Türkiye*, no. 37410/97, § 64, 10 Mayıs 2007).

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

30. Sözleşme'nin 41. maddesi gereğince,

“ Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

31. Başvuran, âdil olmayan bir yargılama sonucunda verilen mahkûmiyet kararı nedeniyle asla doktor olamayacağını ileri sürmüş ve bu nedenle uğradığı maddi zararı, doktor olarak çalışıp 30 yıl içinde elde edeceği miktarı göz önüne alarak 314 685 Avro (EUR) olarak değerlendirmiştir. Ayrıca manevi tazminat olarak 200 000 Avro (EUR) talep etmiştir.

32. Hükümet bu miktarlara, aşırı yüksek olduğunu belirterek, itiraz etmiştir.

33. Mahkeme, tespit edilen ihlâl ve ileri sürülen maddi zarar arasında bir nedensellik bağı görememektedir. Nitekim mahkeme, bu bağlamda sunulan talebi reddetmiştir. Buna karşın, başvuranın manevi zarara uğradığı kanısındadır. Mahkeme, hakkaniyete uygun olarak başvurana bu bağlamda 1500 Avro (EUR) manevi tazminat ödenmesinin uygun olduğuna karar vermiştir.

34. Mahkeme, mevcut davaya benzer durumlarda, ilgili kişinin talebi üzerine yeni bir yargılama ya da yargılamanın yenilenmesinin, genellikle tespit edilen ihlâlin giderilmesine ilişkin imkânları gösterdiği kanısındadır (anılan, *Hikmet Yılmaz*, § 28, *mutatis mutandis*, *Öcalan/Türkiye* [BD], no.46221/99, § 210, AİHM 2005-IV, *Gençel/Türkiye* no. 53431/99, § 27, 23 Ekim 2003 ve anılan *Salduz*, § 72).

B. Masraf ve Harcamalar

35. Başvuran, aynı zamanda, ceza yargılaması ve Mahkeme önünde yapmış olduğu masraf ve harcamaların tamamı için 7 973 Avro (EUR) talep etmektedir. Başvuran, 12 980 Türk lirası (TRY) tutarındaki avukatlık ücreti için iki fatura sunmuştur.

36. Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

37. Mahkeme içtihadına göre, bir başvuranın ileri sürdüğü, mahkeme masraf miktarlarının gerçek, gerekli ve makul olması halinde, yaptığı masraf ve harcamaların tazmini sağlanabilir. Mahkeme, başvurana, tüm mahkeme masraflarını kapsamak üzere, 1.000 Avro (EUR) tazminat ödenmesine karar vermeyi makul değerlendirmektedir.

C. Gecikme faizi

38. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğuna karar verir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK, AİHM,
OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuranın gözaltına alındığı sırada avukat yardımından faydalanmaması hakkındaki şikâyetle ilişkin başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Başvuranın, gözaltında tutulduğu süre boyunca avukat yardımından yararlanamaması nedeniyle, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası ile 6. maddesinin 3. fıkrasının c) bendinin birlikte ihlâl edildiğine;
3. Sözleşme'nin 6. ve 8. maddeleri kapsamındaki şikâyetlerin kabul edilebilirliği veya esası konusunda incelemeye yer olmadığına;
4.
 - a) Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrasına uygun olarak, davalı Devletin başvuranlara, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere aşağıdaki miktarları ödemekle yükümlü olduğuna:
 - i) Başvurana, her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, 1 500 EUR (bin beş yüz avro) tutarında manevi tazminat ödenmesine;
 - ii) Başvurana, her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, masraf ve giderler için 1.000 EUR (bin avro) ödenmesine;
 - b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
5. Âdil tazmine ilişkin diğer taleplerin reddine
karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup; Sözleşme'nin 77 §§ 2. ve 3. maddesi uyarınca 3 Haziran 2014 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Abel Campos
Yazı İsleri Müdür Yrd.

Guido Raimondi
Başkan

Mevcut kararın ekinde, Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. paragrafı ile İçtüzüğün 74. maddesinin 2. paragrafı uyarınca, Yargıç Spano'nun ayrık görüşü yer almaktadır.

G.R.A.

A.C.

HÂKİM SPANO'NUN MUTABAKAT şERHİ

eviridir

1. Mahkeme, kararın 26. paragrafta, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası ile birlikte 6. maddesinin 3. fıkrasının c) bendinin ihlâl edildiği tespitini ve 34. paragrafta açıklanan görüşlere göre başvurayı yeniden yargılamanın en uygun tazmin şekli olacağını dikkate aldığında, 6. madde kapsamındaki şikâyetlerin geri kalan kısımları ile ilgili incelemeye yer olmadığı sonucuna varmıştır. Mevcut görüşte, bu sonuca ulaşmış olmamanın nedenlerini açıklamaya çalışacağım.

2. Bu davada da olduğu gibi, bir kişi, suç işlediği iddiasıyla suçlandığında, ifadesi alınmak üzere gözaltına alındığında ve avukat

yardımı olmadan kendi kendini suçlayıcı beyanlarda bulunduğunda, ilke olarak, bu beyanlar sonucunda ilgilinin aldığı mahkûmiyet güvenirlikten yoksun olduğu şeklinde değerlendirilmesi gerekmekte ve buna benzer durumlara karşı alınması gereken tedbir, yeni bir yargılama yapılmasıdır. Büyük Daire tarafından *Salduz/Türkiye* davasında da ([BD], no. 36391/02, 27 Kasım 2005, § 55 *sonunda (in fine)*) verilen ilke kararının temelinde de aynı mantık yer almaktadır. Dolayısıyla, Mahkeme'nin, genellikle, bu mahiyetteki bir ihlâl ile lekelenmesi kaçınılmaz olan ceza yargılamasının temel âdilliği ile ilgili olarak, bu davanın hakkaniyete uygunluğu açısından 6. madde uyarınca yapılan diğer şikâyetleri incelemesine gerek yoktur. Bu bağlamda benim görüşüm hem hukuki ilkelere hem de teamüle uygun gerekçelere dayanmaktadır.